

Joel Lehtonen

Rakkaita muistoja

Helsingissä, Kustannusosakeyhtiö Otava

JOEL LEHTONEN

RAKKAITA MUISTOJA

JOEL LEHTONEN

RAKKAITA MUISTOJA

SISÄLTÄÄ KUVAUKSET:

RAKKAITA MUISTOJA
HELMIKUUN PÄIVÄ
MUSTALAISET
KYLÄPAJALLA



HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Kustannusosakeyhtiö Otavan
kirjapaino, Helsingissä, 1911.

RAKKAITA MUISTOJA

„Aikansa lapsi.“

Niin usein mietin, suren itseäin
ja kirjavuutta elämäni harhain!
Syyt niihin? Yksi ehkä veressään, —
mi vaisto siinä pahin on, mi parhain?
Ja toinen? Vaikutteet kai lapsuutein
ja ympäristön, outo murros-aika,
jok' ensin suuntasi mun haavehein.
Ja kolmas itse, — koko elon taika!
Mua aivan painaa miete se! Taas kaipuu
hakevi syitä mailta muistojen.
Kidutus turha! Katson: näe en!
Mut ehkä laulain raskas vaiva haipuu!
Siks muistu, armas aika, joka johdit
ens askeleeni, kuvin rikkain hohdit!
Kuink' oot nyt muuttunut ja tullut uudeks, —
ja muutut, loittonet pois kaukaisuudeks.

Kyll' onnetar, yö-silmä, kultahaps,
loi elämäni, luulen, vastakohtaa.
Kas oonhan Savon loiton, kauniin laps, —
veet välkkyy siellä, vaarat siintää, hohtaa —
niin, sieltä, josta harhaunut ei muu
lie heimo koskaan takaa karun salon:
kehässä vaarain laakso avartuu, —
siell' ahdas kyly, siellä näin ens valon.
Mut kuinka jouduin sitten loitos sieltä,
pois, korven poika? Kyllin kiertämään!
Ehk' aikaisin jo veivät, — niinpä tään
näin maani jotkut kolkat, etsin mieltä
elämän turhan. Miks juur minä maita
sain muita kummastella loistokkaita?
Ma heikko, huono, miks näin Juutin, Saalen,
Provencet, kulta-templit Morrcalen?

Miks? Mitä olen? Vastauksenko saan! —
Mun äitini — kuin synkkä kirja, jota
hän tutki, vanhaa Testamenttiaan:
Ismailin orvon äidin turmiota
ja Saulin tietä synkän-ylpeää,
näkyjä kuumeisia ilmestyksen.
Niist' älyn ymmärtääkö elämää
hän saanut ois? Vain älyn hämmennyksen.
Niin ehkä tuskastui, siks alla taivaan
mont' ilkkui seikkaa, nautti miten voi.
Ja niinpä taivaan koston lyödä soi.
Ah, leikkien mun elon riemuun, vaivaan
loi poikasena oikullisna lehdon, —
maantiestä, siinä enne, mulle kehdon
hän antoi, konsa ylkä, nähdä hellä,
unohti, huonon, tylyn-sydämellä.

Jalomieliset.

Mi onni! Onnettaren hoitohon
niin jouduin, — aina maantien ojaan saakka.
Siks lienen vapaa, — kirkkahinkin on
äit' usein lasten taantumus ja taakka.
Mut onnetar, se kultahaps, nyt vei
maantieltä heikon turviin jalon naisen.
Kuink' aika vierii! Hänkään elä ei.
nyt enää! Mutta varmaan siunaavaisen
luo katseen minuun yhä taivahastaan:
jos taivas kelle lie, hän siellä lie!
Niin, turvaan johti hyvän onnen tie
mua silloin. Sadat ruudut pientä vastaan
sädehti sieltä, nurmet, puisto taaja
mun leikkiin kutsui. Siis ain' olkoon saaja
hän ylistykseni! Hän kertoi sadut
minulle, — niistä alkoi haaveen ladut.

Se suku oli vanhaa, vankkaa niin, —
puol-germaaneja, nuorimmat täys-fennot.
Jo ammoin ansioikseen piirrettiin
mies-kunto, — eipä haaveet, runon lennot!
He uskoi Jumalaan, — tai muodon vuoks
ja miettimättä taipui tunnustukseen, —
viistoista-vuotisna mun kaikki juoks
jo uskot epäilyni kurimukseen!
Mut he, — nuo vakaat, teki virkатыötä
tai pyrki virkaan. Pelas lomallaan
yks Plevnaa, toinen jahtas; verkoissaan
he loikoi vanhat, rakkaat kirjat myötä:
Tegnér, Schwarz, — Välskär, Stoolin
miekan-hakkaus.

Niiss' oli Usko, Isänmaa ja Rakkaus
niin kaunein kapaloitu kulta-nitein, —
ne uinahtaa soi varmoin mielipitein!

Uus aika henkäs. Nuorin herttaisin,
jo „Viimeistä Atenalaista“ luki, —
se ennekö jo risti-aaltoihin,
joiss' uppos meiltä moni vanha tuki?
Mut siitä ei nyt! Kerron tässä vain,
mit' ihmeitä uus onnen olo näytti
ja miten hohtelee se muistossain.
Sen rakkaan talon aika-ajoin täytti
kotoiset, vieraat, — Suomen lippu nousi, —
ja keittiössä juostiin, touhuttiin; —
jokaista luokkaa, asti „aateliin“,
ajeli rilloin sinne, salmet sousi.
Luutnantit, riemun ruusut poskipäissä,
helisti kannusta, ain' aatos häissä.
Verannan kirjolyhdyt illoin loisti.
Ah, aika onnen sen jo vei, jo poisti!

Ne loisti lyhdyt, kruunut, tanssi soi
ja kiehtoi heitä ruutu-hohtavalle
se permannolle. Mutta vaisto, oi,
miks vei se mua pakoon kankahalle,
tai pirtin puolle. Sinne hämäään,
joss' oltiin onnelliset auringossa
ylempäin, — nöyryys, uni silmissään.
Tai nauttimaan vei Alroy-kirjaa, jossa
kimalsi romantiikan kulta-kalvat.
Ne muistot, ilot! Niistä ehkä on
mull' ilon pohja-kaipuu viaton, —
vaikk' kytkee parhaan moukan vaistot halvat?
Pois juoksin, tyhmä. Kallehin kai suri.
Hän anteeks antaa! Mit' ois tainnut kuri!
Voi kasvaa pensas, muuks ei muutu lainkaan.
Mut mitä, onnekas, nyt nähdä sainkaan?

**Pois hentomieli, — piirrän katkelmia
muistojen.**

Nuo päiväpaisteet menneet! Aran pään
kun orpo nosti, silmä jotain keksi,
niin kuinka Pihlaanniemi hymyikään!
Ja yhä hymyy iltain viihdeheksi!
Se muistoin talo, valkea ja suur,
mäellään metsäss' oli, keskell' aavaa
kyläistä laaksoa, — kuin pataa juur.
Kun katolle nous, — poika, varo naavaa! —
ja kiipi, katsoi itää, länttä kohti,
suvehen, pohjoiseen, niin monetpa
tiet, talot näki sieltä. Kirkkaina
isoihin kartanoihin lahdet johti:
niist' oli jotkut vanhat, — kirsi-puistoin
hämyssä, asuinsijat monten muistoin.
Mut talot harmaat, kujat alastomat
tuoll' aukeoillaan oli rahvaan omat.

Siellä oli aatelistonkin rippeitä.

Siell' oli aatelisto — hitto vie!
Vain pieni, silti arvoluokkaa kaksi:
ylempi, alempi. Ja muisto lie
mont' iltaa sekin tehnyt rattoisaksi:
näkihän tuonkin, muka, jota ei
nyt enää edes museoissa tapaa,
ja jonka kokoilija Suurin vei.
Mut millainen se oli luokka vapaa?
Ylempi ensin. Muistoistani sieltä
mun eteen kohta ylväs purjehtii
paroonin leski, Aurore Apollonie
af Silfverstierna, — hei, pois halvat tieltä!
Viel' oli reipas. Lahden perukassa
hän asui hovissansa ruskeassa,
kaks-kertaisessa, päässä koivukujan, —
loi puisto tammi-vartioston lujan.

Aurore Apollonie! Jo vaakunat
lahoivat portiltaan. — Ja kuului olleen
kamarit vihreet siellä, muhkeat:
ma näin vaan läävän, pirtin, kartanolleen
kun joskus jouduin: kovin ränstyivät ne.
Mut rikas oli muka! Kultaa silkkaa
saleissa, kertoi kansa. Vai lie se
hänestä ollut karvahinta pilkkaa!
Kas, hän ties kurin! Oli alaisilleen
niin sita, että sillin-kuvan toi
hän renkipöydän päähän: siitä voi
särvintä silmäellä nielemilleen
vesille, leiville! No, puolestansa
varastaa alkoi häntä oiva kansa.
Niin eli yksin, hoiti sukumaita
tavalla, jonka niin ja näin ol' laita.

Aurore Apollonie, — hän kiesseissään
vain kerran vuoteen porvarien kemut
kiers parempain. Ja sinne pystyn pään
ja rinnat pöyhkät toi, réticule-lemut,
naisseuraan muuhun, puodin-tuoksuvaan
monesti ehkä. Nostain silmä-luonta
hymysi, kahis silkkimustissaan.
Ma koskea sain kättään sini-suonta.
Soi hillitysti kirkas ruotsi suussaan; —
hän uskoi Jumalaan ja entisiin
oloihin. Ketjut, broshit paistain niin
hän korkealla istui suku-puussaan,
Aurore, tuo suvun vanhan — iltarusko.
Vai iltarusko? Heikko tuon ol' usko
sanoihiin nuorten, jotka ruotsinkieltä
aseena käyttäin puolsi Suomen mieltä.

Hei, chignon-niskaa! Kansan paljostoon
hän katseen tuskin loi, tai hymyn antoi:
se oli hälle „raakaa“ — sans façon.
Niin vanhaan tapaan torppareilta kantoi
hän verot, — rahaa ainokaiselleen
keräsi tyttärensä tyttäreille
ja „vävyille“, ken papin-säkkineen
tais olla „armollemme“ aika helle:
Hän nenän kirjavaks joi, vatsan palloks,
ja keinotteli, — mammonata ties
tuhota kuten kuunaan aatteen mies:
näet hänet svekomaaniks visakalloks
ties paroonska, — ja moni muu sen koki
kai luissaan juomingeissa. Mut, mies toki
hän oli, — toiveitaan hän kertoi, kiitti.
Ja lapset, aatteet! Armolt' aina riitti!

Moist' ylhäisöä! Ja mie, korpimaan
laps, koulussa sain moisten sukuin lasten
sivulla seista, sukuin aikoinaan
sodassa, rauhan töissä maineekasten!
Ne pojat kauniit, silmin kirkkahin,
suust' ulkosalla hampaat tuuman verran,
ne sai nyt, kanssa poikain torpparin,
ritareiks opetella uuden herran,
jok' oli ennen kannuspoika: kansa.
Mut näiden tyyppien täytyy riittää jo
ens luokasta nyt. Runon ahdinko
ei sijaa anna. Muut jo vuorostansa.
Siis alemp' aatelisto. Muistan sangen
suur-sukuisen siell' Anna Loewen-Brangen, —
mut, ah, ei enää ollut jalopeuran
hän kämmen! Minkämoisen saikaan seuran!

Hän oli suvun vanhin. Rappioon
käsissään luisui Vaskilahden talo, —
pois myytiin metsää, maita, — ruohistoon
puutarha peittyi, ränstyivät kuisti jalo.
Mut Jumalaan hän uskoi! Ikää viis
jo kymmentä, — hän kuntaa juoksi aina,
samosi pappilat, luo moukkain kiis,
kyläili, pienet kasvot kalvakkaina.
Sanoivat hänen kerjänneen niin muka!
Mut hän ol' aina nöyrä, hymy-suu, —
kun oli köyhä . . . naimaton ja . . . muu, —
vain harvoin suvun ties, jos solvas kuka.
Ja fennot, viikingit hän kunnioitti,
sydämet pappein, pulskain rouvain voitti.
Niin veikko-vainaan nuorta poikaa kaksi
sai koulinneeksi suvun nostajaksi!

Ne pojat vaakunaansa näyttivät
suruissaan, risoissaan, — ja täti vuotti
ritariansa, tiesi veistäjät.

Mut minä uskon: Jumalaan hän luotti,
ja tottua voi tosiin karvaimpiin.

Viel' „ylhäissuku“ yks: Pistolecorsit,
kaks neittä, — Pistelkorsiks sanottiin.

Heit' usein pistelikin pojan-norssit,
kun eläkkein he, pöyhkät, kitui kurjin
siell' likaisessa vuokra-kopissaan
mun lapsuus-kaupungissa. Karvaltaan
tää pari oli viikingeistä hurjin.

He uskoi Jumalaan, he noki-nenin
juoks kirkossa, ja hoiti katin, penin,
ja torpan poikaa ruotsikoks. Jo saivat
ulaaniks Venäjälle — kostui vaivat.

Onnettomat salon siirrokkaat.

Nuo torppain pojat, tuodut hengen-työn aloille, usein elonsa on pulma.

Kuin varsat väljän haan saa riimu-vyön ja suitset, aisat, — siinä muutos julma. He koulun käy. Pää, voimat oivat ois. Saa valko-lakin, alkaa kuperkeikat.

Ah, uraa etsein, jos ees veri vois opastaa! Vieraat suvulle on seikat.

He yksin harhaa. Mikään heille sovi ei oikein. Mut on huolten unhoitus uus elo, maljat, riemut. Havahdus: ei varaa heimolla, suur velkain lovi! Nyt pakoon! Hyv' on, nurkkakirjuriksi jos pääsee. Moni ryssän luutnantiksi, vapauden, maamme suomijoiden pariin. Niin usein aika tuhoo parhaat kariin.

Papisto.

Mut aatelista vielä. Tässä sen
toin, niinkuin näitte, rahojensa mukaan
nyt arvo-järjestykseen. Sellainen
maan tapa silloin, — eikä siitä kukaan
myös meistä varmaan närkästyä voi!
Näet: rahaa, rahaa! veisaa ajan kuoro,
ja ken nyt aateluutta unelmoi!
Mut tulkoon sitten papistolle vuoro.
Sen ajan papisto: se Jumalahan
lujasti uskoi, — moukkiin ajoi se
enemmän unta kuin se tahtoi ne
herättää, edes palvelijoiks mahan.
Se saarnas hiukkaa uutta vastaan, kasti
ja vihki, kuoppas, maksut virkummasti
se kokos, paisui, nukkui tunnoin hyvin.
Jumala siunas laarein lisääntyvin.

Rovasti vanha, vapiseva jo
monetkin vuodet haudan partahilla, —
päälaell' ei vain kuu, vaan aurinko,
ja kulmakarvat niinkuin niittyvilla, —
pikiytyi omaan bonniin, leskimies.
Ah, sepäs sairahalle herkkupala!
Mut yksin nuori tuomar-herra ties,
oliko otus lintu vaiko kala,
kun, nähden mamselleineen viisaimmaksi,
sai hänet bonniks suureen pappilaan,
rovastin suvulle. Ei kuutakaan,
jo ukko kosi. — Bonni ruustinnaksi
pönäkäks suostui. Nyt maantiedot, ranskat
voi unhoittua. Sijaan plyymit, hanskat.
Ja ruustinnan luo vierait' tanssiin tuotiin.
Viis kuuta vieri, varvas-kestit juotiin.

Sen rouvan onnea! Ei arvanneet
kai monet moist', ei ukon virkaveikko,
Malakus kappalainen, jolla veet
kiers silmissä, suu pullee, vatsa keikko.
Hän saarnas: „Taivahass' on torpanmaa!“
ja saarnatuoliss' otti nuuskan, pärskyi, —
ja rautateitä vastaan singottaa
ties salamoita, että kirkko tärskyi.
„Ei taivahaassa“, ties Malakus Romo,
„raketa rautateitä! Eikös tää . . .
kuis . . . minkäs kallaist' on siis syntiä!“
Ja itki, huus, löi rintaan: „Ecce homo!“
Hän saarnamiehen kunniaan nous suureen,
ja paljon hänen potfooreinsa juureen
juoks katuvia, joiden tuskaan vahvin
virvoitus oli tilkka kuumen kahvin.

Omituinen kinkeri-ateria.

Ja siihen hyvään aikaan jumaloi
papistoaan se harras, kelpo kansa, —
se sille rieskat, piimät, munat toi! —
Ja luku-kekkereillä mahdissansa
„sanctorum congregatio“ papiston
söi himo-ruokaa, ah, se autuudesta
säteillen rokkaa pisti makohon,
hm, astiasta yksikorvaisesta
ja valkeesta, min nimi ranskan kielin
on „vase de nuit“, siis suomeks „vaassi yön.“ —
Tään teki emännälle piruntyön
Paganus kauppias, kun hartain mielin
emäntä tukka-juhlaa valmisteli
ja astioita ostain tingiskeli.
Paganus — kerron hänest' teille vasta, —
ja lakkaan pappejani parjaamasta.

Maan ja kaupungin porvareja.

Maan-porvaristo, senkin parhaastaan
ol' oma kieli ruotsi; — vauraat jotkut
vain suomalaiset, karheet muotoaan.
Ja eräs, jonka norjan sekasotkut
iäti muistan, oivin ollut lie:
tuo Heiersen, mies vanha, vankka, rehti,
työss' aina renkein kanssa. Sinne tie
vei niittyä. Mut mäelleen kun ehti,
portille, missä solki-koivut humis,
niin karttaa, nalli, suurta koiraa sai, —
sen kunnes kutsui Metta-rouva, tai
isännän huuto: „Pluto!“ sille kumis.
Emäntä kahvitti. Mies suomeansa
näin haastoi: „Piikana mee poikain kansa
panemas värkko likoon!“ Näin hän laati,
kun palkka-piikaa verkonlaskuun vaati.

Ja porvarit mun lapsuus-kaupungin, —
mit' usein kaihoellen muistan, missä
kävelin koululaisna, haaveksin
ens unet puistoin kevät-hämärissä!
Nuo talot, paikoin aivan rantaan veen
raketut, virtain, monten siltain saareen, —
kaks kujaa nousten torin aukeuteen
kapeina, portain, vääntyin moneen kaareen!
Uus kirkko, ruma giraffi, kun pisti
maakirkon kunta ladoks, — kuvat sen
sai kappeliinsa linna ammainen.
Myös vihreen idän-kirkon vino-risti
kiils siellä, lehvistöstä vaahteroiden.
Siell' ilot, tuskat! Hyrräys markkinoiden,
peruukit viisaat! — kirkkaat luistinkelit, —
jäänlähtö, kevään huudot, pallopelit!

Sen porvaristo, tietysti myös se
osalta parhaalt' oli muukalaista, —
nimiltä, kieleltä. Ja mielet, ne, —
olihan mieltä: monen kirjavaista
sit' olikin. Mut nimet virkkaa voi:
Paganus, Vinland, Reisvän, Kålrabb, Bonet —
ja Kniper, Piper, Pimpler. Siihen soi
lisiä ryssän-kirkon kellot monet,
pomittain, rallatellen: „Kilin kalin
Pilikova, Malinoffski, Krikunova, Pomiloff.“
Jos lisätään Pötz-Meyer, Büxenhof,
niin meluun hukkuu nimiluokka alin:
Turunen, Mömmö, Tallukka ja Siidoin.
Ne porvarit ne paljon nukkui. Riidoin
heräili pienin, lomaan ehkä peijas
maamoukkaa hieman. Reimasti joi, reijas.

Hei, rommit, renskat juoks, kun kansa maat
ja mannut vaihtoi tilkkaan viinarännin. —
Nyt Vinland kemut hommas mahdikkaat;
niiss' otti saita Kålrabb aika kännin.
Mut syntyi riitaa! Kniper takaapäin
nipisti Piperiä, Piper vinkas:
luul' saunuri Reisvännin tehneen näin, —
löi sauna-suomalaista. Reisvän rinkas
ja pökertyi. Hän päivän makas silleen
ja virkosi. Mut oksall' lehmuspuun
kaks päivää istui lyöjä, tuumailuun
syventyin veljes-murhan, synkkään dilleen.
Mut Kniper viimein, jälkeen houkun, haukun,
sai alas sieltä, avull' oivan naukun. —
Vaan Mömmö-hihhulia uuniin pakkas
bror Siidoin, „porttiin“, — sitten rouvaa nakkas.

Kuin Mooseksella Michelangelon
Paganuksell' on parta, päässä jaka-
us keskellä. Ain' itse puodiss' on:
kaks partaa, hapset valkeet heiluu, — vaka-
us ja leikki sinkoilee. Hän kaiken maan
väen tuntee, taikka nimet muijill' antaa.
Lyö tekohampaat tiskiinkin kidastaan
ja huutaa: „Kaikkea maa päälläns kantaa!
Otanko nyt myös silmät, korvat, nenän!“
„Ei!“ kirkuu emäntä ja juoksee pois.
Mut ukko palauttaa, — ja juuri tois
hän kaupan-päälliset, mut siihen tenän
tekevi rouva: ryntää kauppaan, paita
punainen yllä, ryssä paksu, saita,
lemuva myskiltä. Ja mäiskää! Tulos:
ett' ukko jörrii „baaban“ tieltä ulos.

Hän kalarantaan käy Mats-kissoineen, —
Mats nukkui vaakavadissa, Mats jalan
ja yksinkin tais mennä ostoilleen,
sikari kaulassa: toi kauppi kalan,
se antoi sikarin. Mut nytpä käy
sit' olallansa kantain hän. Ja käyden
kas minkä näkee! Moista ei kai näy
monesti, niin se tuo taas riemun täyden.
Mies ajaa valkealla hevosella!
„Hei“, huutaa kauppias, „hei, minnes, mies,
sit' ajat kalkkimasinata?“ — Ties
maan-ukko vastata, pään kohotella:
„Kah, — pakanaa! Sen kapiteini tiennee,
hän tuolla peräsalongissa lienee!“ —
ja Hipon häntää nosti: „Katsokaapas.“ —
Paganus päättä raapas: „Voi sun saapas!“

„Kansa.“

Kai kyllin heistä oon nyt veistellyt.
Mut kansa? Silti sitä outo juopa
eroitti muista, oudompi ei nyt.
Se kansa, köyhä, hertas, hyvänsuopa,
se syntyi, kasvoi, nai, ja nukkui pois.
Se uskoi Jumalahan, — vanhaan tapaan
kaas metsää kaskeks, että elää vois
ens vuoteen, — pisti potattia napaan.
Pois huijas maitaan, — luki joku nero
virskirjaa. Verot toi se, silmiään
paransi savulla. Juoks hädissään
yhtaikaa popan luo ja papin: ero
siin' ollutkaan ei suuri — siihen aikaan!
Yks neuvoi sanaan, toinen sanan taikaan.
Ihanin tieto siitä: vielä eräs
kun vieräi aika, verkalleen se heräs!

„Masulin.“

Mut silloin, taikka vähän ennemmin,
mi herra oli nimismieskin silloin!
Kun selät soutain kirkko-matkoihin
sovitti rahvas maksuntuonnin milloin,
hän pyhänä ei vastaan ota: hän
nyt lepää! Miehet parin lantin vuoksi
voi vuotta maanantaihin, pöhnäisän
hän kunnes päänsä nosti. Siinä juoksi
maamiehelt' turhaan kalliit kesä-hetket.
Ja kolmin hevosin hän ryöstöön läks
saloille, poikinensa, — näyttäjäksi,
millaiset „pajaarein“ on huviretket:
hän sieltä mennen, paitsi saatavaansa,
vei lampaan, pari omaan karsinaansa:
„Näet, minä tänne tullutkaan en yksin,“
puols ruotsalaisin kanto-„määräyksen“.

Ja vanhat kertoo, miten Masulin, —
kun kerran sudet seudulle toi huolen
ja niitä ajamaan mies kutsuttiin
talosta jokaisesta kunnan puolen, —
kun metsää samottiin, ja rengas jo
supistui ahtaaksi, niin vallesmannin
reen luona hengähdettiin tuokio, —
juoks silloin siihen isä Ales Mannin
ja viestin toi, se minkä liekään tuonut, —
mut lakki päässä, piippu pieless' suun!
Vaan siitäkös se herra! Naukut, muun
unohti, nous, huus: „Ootko ällis juonut,
vai mulle puhut reuhka päässä! Alas!“
Löi piipun suusta. Sata miestä salas
vihansa, ukko polvistui. Kun tätä
maan-ukot kertoo, huokaamatt' ei jätä!

Siirtymys nykyaikaan.

Niin Sääminkiä laulellut nyt oon
pääpiirtein harvoin, kuten mulle hohtaa
sen muisto. Ah, kuin Saimaan saaristoon
ja kallioihin kesän päivä pohtaa,
niin kaunis, lämpöinen on muisto tuo!
Ja silti yhtyy mietteen vaiva tähän.
Mua myöskin minne suuntas seikat nuo?
Eloonko maantie viittas häilyvähän?
Laps korven, uuteen piiriin viety, kyllä
lien kaikkein tuttu, — silti vieras vain!
Mit' otettu lie multa, jota hain?
Tää turhaa! Inehmo! Sa taivaan yllä
et arvoituksiin. Heitä paino moinen!
Sensijaan tässä vielä tarinoinen,
mitenkä vanhan muuttuneen näin, kuulin,
kun äsken kävin siellä. Toiseks luulin.

Nousukas Käärmerinta.

Kaikk' aika kerran vanhaks tuomitsee!
Miss' on nyt monet menneet arvot, aatteet! —
Aurore Apollonien luo astelee
mies rehti kerran, yllään herran vaatteet,
mut nousukasten kansaa: muodoton.
Hän työntyy Silfverstiernain saliin, kunne
käy vastaan rouva: kärtyks katsannon
sai vanhuus, murheet, ajan huonon tunne.
Kas hovin torpan poikaa, Käärmerintaa,
kun kysyy: „Tokko tilans' armo myö?“
Paroonska silmää, hymyy, leikiks lyö
hän vihdoin: „Miksei! Mutta sill' on hintaa!
Kuuskymment' tuhatta!“ — Mies tarjos heti
viis tuhatt' yli määrän, kirjat veti:
„Jaah, — armo elää vanhaa aikaa, näen!“
Nyt peruuttamaan vanhus kiirehtäen.

Ja sentään Käärmerinta osti, vei
sen talon, torppari nous herraks hovin,
hän voi- ja halko-miljonääri. Ei
koroillaan armo loistanut lie kovin.
Käy monen hovin siten nykyään. —
Aurore Apollonie, hän muille maille
läks sitten, — tuonnoin, kuulin, painoi pään
Montreux'ssä lepoon; jääden sitä vaille
näkyä, kuinka nousukkahan järki,
suloton, rehti, „terve“, rusikoi
hovia vanhaa! Miten kaataa voi
hän tammiston, — jo koivut haloiks särki
ja muutti vanhan linnan navetaksi.
Miks syntyi uusi vanhan polkijaksi?
Työ suur' on kerran mennyt ilmi tuoda
ja siitä parhain ottaa, omaa luoda!

**Käärmerinnan moskea, — uuden polven
tuulentuvat.**

Mut mitä luonnolleen voi polvi uus!
Se luotiin voimaa uusimaan, ei luomaan, —
ja syyt on sillä, muistoin katkeruus, —
sen karkeudessa monet hyvät huomaan.
Jos ei se vanhaa usko, ymmärrä, —
voi juutas, ei se Jumalaan ees usko,
vain itseens' ehkä — silti syvinnä
siin' oisko pelkkä ahneus, taantumusko?
Useinpa aarten kätkee sieluin lietteet,
ihanteen vanhain sijaan. Ja nyt näin
käsittää tehtävänsä ominpäin
tuo Käärmerinta! Sill' on henki, mietteet,
ken asunnokseen hankkii Turkin-linnan, —
työn viihteeks sinne neiden valko-rinnan
tuo Taalaista, mies nainut, — mutta kellä
kuin hällä sydän köyhille on hellä!

Se linna, — minareetein ylenee
se koivikosta, näkyy kaaret osin.
Divaanit Pietarin ne koreilee
saleissa, joiss' ei mestarina tosin
näy maku olleen. Niinkuin täysikuu
isäntä paistaa: päässä hieno, ruskee
peruukki, — jotain silmät uneksuu.
Alati työssä se mies puurtaa, puskee.
„Fade-li-laa!“ kun tuo Ann-Lilli laulaa,
„näin kuolet! Työstä taudin rintaas sait!
On oikeus levätäkses! Ulkomait'
ois nähdä ihanaa!“ — kun hellii, kaulaa,
niin siihen hän: „Hm — mietin tässä, että
tilaankin moottorpumput. Pellot vettä
ens kesänä ei puutu . . . Tulis maamme
omillaan elää . . . liikaa muilta saamme . . .“

Ja monen ehkä moisen seuraajan
sai ensi luokka se, mi vaipui hautaan,
tuo vanha, joka maan ja kunnian
vuoks usein ryhtyi työhön, suoris rautaan.
Se mennyt on nyt, edut, rikkaudet!
Ja moni „Loewen-Brangen“ Karhunkouraus
on nimeltäänkin nyt; — näin aatokset
myös „paransiko“ nimenmuutto-houraus?
Se mennyt on! Kuink' ylhäisnainen voikaan
nyt lemmen päästää poveen valkeaan
niin että, tiedän, saakka kuolemaan
voi rakastua halpaan korven poikaan?
läksi mennyt! Surkeen iltahohdon
näin siitä vain. — Maa jotain luokkaa johdon
jo kaivannee. Sen saako, minkämoisen?
Ken arvaa! Vuottain laulan luokan toisen.

„Kerettiläinen.“

Papisto, kuolematon paksun pään
ja puuron incarnatio, — mitä oma
jo kunta ryhtyy siitä miettimään!
Siit' on mun tiedossani juttu soma.
Kun oli aatto-ilta kinkerein
täss' äsken, taloon ajoi kappalainen
keralla lukkarin ja adjunktein, —
se pappi oli muuten Romon lainen,
mut häijy vielä: joulusaarnassansa
se, karhu, velkoa voi lampaitaan; —
niin, kun nyt tulee hän, on kerrassaan
Himala pimeä! Ei tuloansa
lie tietty täällä? Käydään sisään: nukkuu
jo pirtti kaikki. Viimein lukkar kukkuu:
„Kah, eikös linnaan sovi kuningasta?“
Nyt isäntä jo rykäs perukasta:

„Hm, — iltaa.“ — Lukkar: „Iltaa... vai lie yö...
niin näkyy..!“ — „Heh, se mies, ken nähdä taitaa
myös yössä, aavistella.“ — Mut jo lyö
vihaksi papin: „Mitä täm' on laittaa!
Miks näin ... näin paiment' omat kohtelee?“
Isäntä nous nyt, toisti naurain: „Miksi?
Heh — nuijasotaa! Linnaleir' ei tee,
luin jostain, meitä vierasvaraisiksi!
Heh... veljet! Tahdotte yösijaa, ruokaa?
Kah, — 'miksei rahaa vastaan', sanoen
sanalla hämäläisen. Mut jo sen
unohtaa voimme! Kuje anteeks suokaa.
Hei naiset! Valmiina lie jotain serpaa!
Ja vuotehetkin ... matka miehet herpaa.“
Ja ukko otti tulta, — leikki-huulin
tulijat kätteli, vei saliin, — kuulin.

Mömmön, Siitoisen perilliset y. m.

Kuink' aika rientää! Ammoin porvarit
Paganus, Heiersen läks iki-teitä, —
ja Piper, Kniper, — melkein kaikki, mit
elivät silloin. Viihtäin väsyneitä
puut varjotkoot sen tutun kalmiston!
Uus polvi nousi. Pyyteet toisen ajan!
Miss' ennen viinaränni, siellä on
nyt sairaala, soi helske konepajan
ja rauta-, kirja-kauppain ruudut paistaa.
Jo „supsiin-suomalaisuus“ vuoron sai.
Ei Mömmön pojat hihhuleita kai, —
ja Siitois-veljet hienostusta maistaa
voi ulkomaiden, kömpelöit' ei enää:
pää heill' on pysty, — pystymp' ain' ei nenää.
Ja ihanteet? Miks luo he seudun vaiheet?
Ken arvaa, — aika uus ne laulaa aiheet!

„Barcaruola Veneziana.“

Mut silti: kaupunkini, hilpein töin
se kasvakoon, ei ahtain mielin kuunaan!
Syy suurin, miks niin puhtain säteiköin
kuin pyhimäkselläänkin lie, sen kruunaan?
Pyhimys aulis! Juhlat Olavin!
Kuu keski-kesän paistaa. Niinkuin hopee
kimaltaa salmet, sillat köynnöksin . . .
Regatta liukuu soihduin, kukka-kopee.
Ja verannalle kylpylän soi kuumat
säveleet Casinolla . . . maljat luo
kevyeks sielun, runon lentää suo, —
yöst' ilotulten käy jasmiinein huumat!
Oi kuudan-yö! Sellaisna kerran anoi
naist' ylevää mies nuori. Suu kun janoi
ja mykistyi jo, — ah, jo sylins aukee.
Se autuas, ken valkeuteen sen raukee!

Utopia, kansa y. m.

Se muistoin seutu! Onnen sille sois, —
syyst' ivais joku: „Chauvinisti, veli!“ —
niin ylevän, kuin sille halajois,
min kanssa ennen riemut monet eli!
Ja keskell' arkein siitä haaveksii, —
kuink' kerran siellä metsät vainioille
suo alaa kyllin — viljaa lainehtii
nuo rannat pitkät — vieretysten noille
kyliä kohoo. Laakson ristii raiteet . . .
käy tehtaas . . . Pirttein somain varjona
hedelmä-tarhat; niinkuin kukissa
työ mehiläisen, niin on tiedot, taiteet
maamiehen pyyde: tuta riemun, sulon
voi kukkasessa kauniin toimeentulon.
Se uni, heure! Onni, että katoa,
ei kauan nähdä saa, mit' aika satoo!

Nyt vanhaa parempiko kansa lie?
Ken tietää! Mut myös hyväks ollut sille
on aika uus. Ja muistamme: sen tie
toi vasta äsken valta-tanterille!
Se rahvas! Nyt ees monet virkut voi
jo silmät nähdä elon värikkyyttä;
ja korviimme jos sirmakat vain soi,
sit' ehkä soimaamme myös paljon syyttä!
Miks kasvaa se? Sen aika yksin näyttää!
— Ja viimein laulu loppuu! Nyt siis taas
kuvailin, synnyin-seutu, kukkamaas!
Miks lauloin, kerroin? Toiveet tuskin täyttää
ees pienet tämä? Anteheks siis anon!
Vikoja kaikess' on, — mut silti sanon:
Maa muistoin, teinhän tehdyn rakkaudella,
sun armaan kuvas tahdoin kirkastella!

Loppu ja — nöyrä kumarrus.

Miks tehty, turha ehkä, laulettu?
Sen alussahan sanoin jo. Kun illoin
ikävöi joskus yksin, — harhailu
ja elon heitot painaa mieltä silloin, —
niin viihtyy menneen aikaan armaimpaan
kotoisten muistoin. Sieltä orpo kaipuu
hakevi, turhaan, syitä harhaan maan.
Se houkko! Inehmo! Miks aina vaipuu
sun katsees taivaan arvoituksiin? Heitä
ne tyyten, paino moinen! — Viihteekses
vain pue lauluun kuvat muistojes, —
käy kysymättä elos rikkaan teitä!
Ne muistot: niinkuin laivat vilkkain viirein
ne loittonee! Siis tyydy, jos ees kiirein
teit jotain, — teit myös taiten, rakkaudella! —
Addio madre mia, patria bella!

Heinäk. 1910.

HELMIKUUN PÄIVÄ MAA- KYLÄSSÄ

Jää-kukkasin ikkunat kiiltää
vilun noustessa vihdoin auringon.
Ulos käyn, — lumi-vaaroilta henkäys viiltää,
sini-siintävä taivas on.

Kylä sauhuja nostaa, sen haukkuu
penit, — kaivot narajoi . . .
Nyt hiljaista, — halko vain kaukaa paukkuu . . .
Reki-virsiä kulkuset soi.

Soi jäällä, min punaan hienoon
sini-varjona piirtyy viitta-tie,
jota kohti tuo ladut kauko-tienoon, —
yli nienten haipuen vie.

Salon hongat kuuraiset aamussa loistaa, —
puut kuin tuhat jättiläis-kynttilää!
Havut kellervät huokaa, toistaa
samaa ainaista kaipaavaa sävelmää.

Salomaa! Värin-hohtava järvi-aukee!
Miks hurmata voinette niin,
kun silti tääll' iki-synkeäks raukee? —
Minut täältähän riistettiin!

Etäs outoihin vietiin ääriin,
joiden määriin ja kauneuksiin
minä jaksa en! Siellä vain vääriin
ja joutoihin vaivun maan-unelmiin!

Salo! Säihkyvä helmikuun hanki-aukee!
Kai enkeli taivaastaan
eroitettu siell' enää ei viihtyis. Niin taukee
mun kaipuuni rauhassa ei salomaan!

Pois tahdon mun toiseen puoleen,
elon pyörteesen, nautintoon!
Kunis siellä maan kaipuuden joudun, huoleen.
Niin kahtia raastettu oon.

Ah, paistavain ikkunain eessä
nyt pirteissä sukkulat lentelee!
Koti-askarten pienoisten viihdykkeessä
elo kultainen pois hupenee!

Salo kirkkona päivässä loistaa!
Tuhat alttari-kynttilää!
Ah, ei havu-urkujen virret poistaa
mun kauas voi ikävää!

Lyhyt päivä on. Vihreestä itä
jo käy sini-punertavaks.
Riens aurinko lounaasen, seuraa sitä
kuu valkeeva kuultajaks.

Puna-pilviin aurinko vaipuu
kujat kullaten, — tummuu maa.
Mut verkkaan luomensa, kelmeet kuin kaipuu,
kajo keltainen ummistaa.

Kylä nukkuu, kuutamo hankea puikkaa
jänis tummien riihten luo.
Mun vuoteelle tähdet tuikkaa.
Aldebaran juur korkeinna tuo.

Aldebaran, Arabian tähti!
Punaisimmaks sen nähdä voin.
Sen säteissä punaisin tuska lähti, —
erämaass' unet palmustoin.

MUSTALAISET

Pilvessä taivas talvinen on,
pirtissä pitkässä raukeus
raskas, — ikkuna loisteeton,
valkea peltojen aukeus.
Miehet vuottaen murkinaa
sängyn loimilla loikoo.
Keskellä honkaista lattiaa
haukut Hurri ja Urho oikoo
rentoina selkää, jalkaa.
Liedellä kaali kiehua alkaa.

Ikkunan pielessä paljahat
koivun ritvat kylmässä kiikkuu.
Punaiset piian-pallukat
torkkuu, ja rukit verkkaan liikkuu.
Emäntä pulska, ruskea-pää
loikoen lehtiä lukee:
joskus päättään ylentää,
kyynärön tyynyihin tukee
ja lasit viisaalle otsalle vieden
silmiä puolehen lieden.

Harmaana kuultaa arkisuus
viidasta peltojen takaa.
Sielussa outo on unteluus, —
kaipaus vaivattu, vakaa
jonnekin kirkkaasen, kauas on niin!
Pois, suvimailleko? Minne?
Kaupunkeihinko kultaisiin?
Ah, ei tänne, ei sinne!
Outoa tuntua muuta:
auringost' itään ja lännemmä kuuta!

Silloinpa kaukaa kulkuset soi,
koirat, hei, ylös karkaa!
Kas miten virjetä Hurri voi, —
kas pihamaalla sit' arkaa,
kuinka se loitolta taivasta päin
räiskii ja peljäten vinkuu!
Mutta jo harja pörhössä näin
ryntäävän Urhon: tuolla jo rinkuu
vimmaa se kummulla lounais-pellon, —
pauhulle kymmenen kulkusen, kellon!

Kuulikos piian-pallukat!
Ikkunoihin ne juoksee, hyörii.
Nousivat miehet. Ruskeat
emännän silmät vilkkaina pyörii.
Hetki, jo värien riemua saan,

pientä vaihdetta rintani vaivaan!
Mustalaisia! Tiuhanaan
punaista, mustaa ja sineä taivaan
pellon kummulla tie jo kiehuu,
orhien palmikot, harjat liehuu.

Samassa pihaan ne porhaltaa,
hei haaligrammaa! päätä-pahkaa
kolme orhia muhkeaa,
muut ovat luuta ja nahkaa!
Keikkuvat Viipurin vaate-reet, —
kuin isot sängyt, vällyin ja loimin,
lapset ryysyihin hautauneet,
miehet pinnoin sään ahavoimin.
Ukkoa, pyttyä, porsasta, akkaa,
pannua, tyttöä, kannua, vakkaa!

Ensimmäisenä kuistin luo
ehtii kulkusin orhi suuri, —
keinuen kuormansa, huutajat tuo, —
kuin iso kameeli juuri!
Mustat ja vaahtoiset kyljet sen
paistavat helaisin ryssän-valjain.
Poika kyynärän-korkuinen
solmii sen kuistiin kourin paljain,
penkiltä loimella peittää,
heiniä eteen heittää.

Väistyä Urhon kiukukseen
täytyy eest' ylivoimaisen joukon, —
Hurri ryömi jo pelkoineen
piilohon kuistin loukon, —
konsa nyt Himalan pirttiin jo
ryntää silmin kiiluvin, kirkkain
varttuva poikas-kolmikko,
tuskinpa päivää virkkain.
Niinkuin kissat ne uunille laukas,
ruojunsa riisui ja vyönsä he aukas!

Sitten jo muijat parvenaan
pirtin huuruvan uksen täyttää,
rannukkaista saaleistaan
paksuja korpin-nokkia näyttää.
Turpeat huulet, kerkeät suut,
huntuiset päät, piki-tukat,
veltot ja hytkyvät lonkkaluut,
parmailla Mikkelin markkina-kukat, —
niinpä he päivänsä sanoo,
kilvaten kahvipaikkaa anoo.

Mutta he vastuuta varro ei.
Kirjava-kukkaisten silkki-saalin
vanhin, Saara, jo pellille vei:
siinä se kuivaa höyryssä kaalin.
Nuorikot keskelle lattiaa

laskevat rinnoilta pois sylilapset:
pronssia on iho ruskeaa
niillä, ja pikeä hapsen.
Kuin kotonansa ne kyykkii ja hääää,
näyttäen napaa ja säärtä väärää!

Miesväki maantien mainio myös!
Vaari parrakas, töyhtö-kulma,
piippunsa suuren täyttö-työssä'
onpi jo. Poikansa silmältä julma,
piiska saappaassa, pysty-pää,
loistossa huiskivan kaulahuivin.
Kolmas heistä ei jälkehen jää:
hoilaa äänin tervein ja kuivin, —
päässä korkea tsherkessi-lakki, —
vyö, helat, vihreä verka-takki.

Joukossa moisessa jotakin on.
On myös karhea suomalainen,
lattea Matti Lennoton,
kanssaan keltainen Säämingin nainen. —
Mikä on pääskysparvessa tään
harmajan työ varis-parin? —
Sulho, hän nurkassa häpeissään,
harjakset hurin-harin
miesten ja mummojen piippuja rassaa;
morsian toisten lapsia passaa.

Ainahan joukossa jotakin on!
Romani Jalamar ylpeä, nuori!
Ken siron, joustavan vartalon
sametti-liiveihin sinisiin suori,
jakkuhun hopea-nappiseen?
Magyareiltako hän ne osti?
Äsken näin hänen iskeneen
silmää Tiinalle: hiukan nosti
kulmia tyttö ja viisaasti hymyi.
Nytpä he yhdessä pirtistä lymyi.

Jalamar Tiinalle: „Ain’ olen sun!
Monta jo lemmin! Ensin salaa,
haaveihin. Kunnes uus sytytti mun
kuin yössä, myrskyssä linnat palaa!
Musta hän, — valkeelta lohdun sain:
kulkuset soi, käsi tokkani vyöllä!
Lempeni uus: hyvyys, haikeus vain; —
seuraava: hekkuma syyskuun yöllä!
Haave oot, myrsky, ja hekkuma! — Rikas
käyt rekeen halvan, ja turmaan, — se vikas!”

Säämingin akka, hän reslalta toi
valtavan kahvipannun,
huuhtoi ja täytti sen, tulta loi,
osti kermaa valtavan kannun. —
Miehet, ne marssivat, mahdikkaat,

hoilaavat: „Isäntä, hoi, ori osta! —
Kuuskymment' markkaa!“ — Puolet saat! —
„Ai tu guuvilligo! — Viistoista nosta!“ —
Kolmas: „Ash . . . stii! Kaksikymment' anna!
Enemp' ei kannata kaakkihin panna!“

Vanha Saara, se kurttu-suu,
rukkien taakse kiertää,
istuu, polkee ja innostuu,
sormia nuollen kehrää ja hiertää.
Sitten huutaa emäntää,
kerjää villoja, voita ja jyvää.
Toinenpa tiuskii nyt, sysi-pää:
„Mit' sie kiusaat ihmistä hyvää!
Antaa se muutenkin . . . käyjille hangen! . . .“
Poikain kuoro: „Maaro mängen!“

„Mangi, maaraa!“ hymyilee
emäntä, kaalia täyden tassin
pienelle tytölle sukaisee.
Tyttöpä kaaliin piipunrassin
pistää ja kerkeesti suuhunsa vie, —
irvien kaalin kaataa ja hylkää.
Äitipä siihen: „Voi sun . . . ja sie,
sie džungiboskero . . . outat jo ylkää!“ —
Poikaset pienet nyt kaalin nuolee,
vaurahin lastusta luskan vuolee.

Kahvikin roihulla kuohahtaa, —
kaan hin čihko! — muijat kun mieroo,
lapset ja porsahat teuhuaa, —
piippu-leuat kauppoja hieroo.
Mutta Jalamar, aitan luo
hän talontyttären Tiinan johti;
sinne nyt pulskimman raudikon tuo.
Kohta he kiitävät lounatta kohti,
kasvot niinkuni lyijy, —
vilkkuu kaukaa ilkkuen ryijy.

Uunilla poiat laulelee, —
vääntävät päreestä pyssyn,
maasta he veikolta ampaisee
pois takaraivolta virkatun myssyn.
Veikko suuttuu ja vartaalla lyö,
kiro ja ottelun kiljuna raikuu.
Äitipä kädessä setolkka-vyö
hätään, ja kiihkeä romani kaikuu:
„Ai tuut dinalo! Ja tuo naia
kohta jo aikoo! Tuolleko Kaia!“

Vakava Saara pussistaan
kaivoi, kehruun jättäen, kortit,
kalseus harmailla poskillaan
järjestää nyt sortit.
Vanhus mairean kohtalon

emännän osaksi povaa.
„Tavarán ylitse talossa on
ollunna kolme juttua kovaa . . .
Omasi takaisin saavan näytät . . .
Vanhaksi elät . . . keppiä käytät . . .“

Myöskin piian-pallukat
povarin sanan kuulee:
„Monessa paikassa raskahat
huolet on . . . niin että harva luulee . . .
Kirjan . . . turhan kirjan saat.
Voi hulivilia . . . Viisahana,
pysykin, vaikk' ois mantaalin maat!
Tottele povarin sana,
siitä et pääse et ympär, et yli . . .
pois kissa siitä! . . . se toinen ei hyli . . .“

Isännän nuoremman merkit nää:
„Hempunna äsken olet
tyttöä valkean-verevää,
niinhän? antanna sormukset, solet. —
Dioneses! Nyt totuus näy!
Hautajaisia juodaan, —
elähän pahastu, niin se käy.
Kah, jo nuorikko taloon tuodaan. —
Mut enää en pane, valhetta syydä!
Onk' sulla porsasta myydä?“

Silloinpa kupit jo kalisee,
Saara ja kaikki kahville töytää, —
pannu ja kannu kiertelee, —
sankkana höyry kattaa pöytää.
Mutta poiat, ne piki-päät,
uunilta parkunan päästää:
„Eikös ne akan-syöttiläät
meille yhtänä aio säästää!“
Herroille Säämingin akka nyt kantaa
uunille kahvit, sokurit antaa.

Näin piti pitonsa kaikki muut
paitsi Jalamar ja Tiina;
hymyhyt myös veti partaiset suut
Kuopion lauhkea „Savon viina.“
Mutta Tiina ja Jalamar, hei?
Poika ukselta parkas:
„Jalamar roisto orhini vei,
Juonaan tyttären kanssa karkas,
piiat sen läävän parvelta keksi!“ —
Siitäpä touhu hirmuiseksi.

Pois pojat uunilta loiskahtaa,
pihalle juoksee miehet ja naiset!
Huutoa, kämmenten huiskinaa, —
silmät ja posket hehkuvaiset, —
heiluu nyrkit, ja pelaa suut

kilvalla suomea, romani-kieltä:
„Noodako Deevel! . . . Katkomme luut! . . .
Kyllä ne nimismies tuo pakotieltä! . . .“
Juonaalta, konsa hän taskunsa tarkkaa,
vei tytär kuusikymmentä markkaa!

Kolme perästä karkurein
browningit taskussa, vyöllä puukot!
Ah, miten rauhaa romanein
rikkoi tuon parin kuumat suukot!
Yksin poikanen kihara-pää
nojaa huoletta kuistin penkkiin,
kyynärän-korkea, hyräjää,
löi jalan reimasti lenkkiin:
„Ai meen kaale!“ — Ei enää jatkaa
juhlaa käy, — Savonlinnaan he matkaa.

Peittoon pirpanat paljaat taas
äidin lämpöisen vaipan alle, —
Säämingin akka jo sumpit kaas
pannusta tanhualle.
Matti tukkaansa takkuisaa
huoaten raapii pyöriess' akkain, —
Saara jo seljin kellahtaa
kuormalle tyynyjen, porsaiden, vakkain.
Ohjista sotaa käy kaks poikaa:
vaari uhkaa, ja piiska roikaa!

Niin pois haipuu ne järvenjään
aukeelle, konkarit nuo helavaljain, —
soitellen, huiskien vemmeltään,
liehuissa liinain, vöitten ja taljain.
Käheenä Urho reuhaa sen
kintereill' yhä poistuvan joukon, —
Hurrikin ryömii häpeillen
piilosta kuistin loukon.
Sinne ne haipui, siellä ne pauhaa.
Himala henkii entistä rauhaa.

Niin, maaseudun jos poika nyt mie
oisin kuin synnyin, mut onni siirti,
kai mua vienyt ois noitten tie!
Mut elon kiitos silti: jo piirti
kirjaani ne sadat seikkailut,
vaihtelot ainaiset, täällä ja siellä!
Ja — nyt kaksiko istunut
täss' olen kuuta jo, tyynellä miellä?
Tääkö bohêmia? Kaipuu jo hyytyy?
Vain runon vaihteesen, onneenko tyytyy?

Kaali pöytähän kannetaan,
verkkaan kulkee pila ja juttu, —
romani-vieraita muistellaan, —
muu puhe vanha tuttu.
Päivä pilvinen tummenee, —

kaukana taivaan harmaan
äärillä vienosti puuntelee.
Verkallensa ja varmaan
mustuu peltojen valkea aukeus.
Pirtissä raskas raukeus.

Maalisk. 1910.

KYLÄPAJALLA

Laaksosta, vihreistä metsistä nousee,
kaartelee kylä-vaaralle valtatie,
raitille, vierille tähkiväin laihoihin.
Rinteellä yhtyy sen seuraan toinen tie:
kahdenpa tien käsikoukussa maja on,
kyläsepän paja on.

Tonttuna karsta sen uksesta kurkistaa
neljän korkean koivun alta,
siinnokkaan sini-taivaan alta,
heinäkuun iki-hurmaavan taivaan.
Helskynä loitos kuuluu ja jyske,
palkeen puhkina, kipenten parvi
lehvihin suitsee; ja sisään kun astuu,
ikkunan liekkien paahtaman kautta
juoksee auringon kultaiset loimet.

Nokinenä poikanen
palje-varressa kiikkuu.
Pullehin poskinpa tynnyripalje puhalttaa

puuskuttaa sysi-ahjoon, josta
kirkkaiden kipenien vaapsahais-laumaa
tupruttaa ylös räppänä-tottoon
huriseva hormi.

Meltoa, nuivaa rautaa kiusataan.
Häijysti etsitään, loukosta kaivetaan, —
känsäiset sormet sen ahjoon viskaa, —
pihdeillä sitten se sysitään, sohitaan:
pihtien kourat nipistävi niskaa
niinkuin kiukkuisen mestarin sormet
oppipojan niskaa.

Meltoa, nuivaa rautaa kiusataan,
ahjossa lietsotaan, hiilillä poltetaan
pehmeeksi, nöyräksi taipuisaksi,
juuri ei vellinä valuvaksi.
Sitten se viisaasti
teräkselle nostetaan:
pihdissä, parkamme, kipruaa, kiemuroi
niinkuin koukussa punainen liero.
Vasara ja moukari iskee nyt vuoroin
laatien latteat sen päämuodut, —
ääntäen kilvalla alasimen kanssa:
hilsk helsk, kilsk kalsk! Ilkeä pölkkyy,
tuo tyly puu-pää,
kateuden riemusta hytkii ja hyppii.

Uutera vasara kehittävi rautaa
viisaaksi viisauden palvelijaksi,
julkaksi hyödyn palvojaksi.
Vaan jos se suuttuu,
tuskasta muuttuu
mustaksi, moukari puuttuu toimeen,
huimii viimeiset pois pahan juonet, —
tai se tuleen heitetään,
taas sysin peitetään:
Palkeen pulleat posketpa puhaltaa
puuskuttaa puna-ahjoon, josta
kirkkaiden kipenien vaapsahais-laumaa
tupruttaa ylös räppänä-tottoon, —
nielevään toton kyöpelin-kurkkuun,
huriseva hormi.

Uksella istuvat
kylän isot isännät,
katsovat kuin käy raution rautatyö,
vuottavat kastetta hohtavan sirpin.
Haastavat heinistä, laihoista, helteistään. —
Pajan eessä patsaissa
hevoset teutaroi,
paarmain pöristessä häntää huiskivat,
helistäen tiukuja harjaa viuhtovat.

Maantieltä, raitilta
rämähtivät rattaat:

Paunolan „herra“ kas, uudella orhillaan!
Tuprahti maantie, mäen alle viuhtoi
lautaset valkeessa vaahdossa voikko —
laaksoon ja metsiin.

Sieltäpä kaartelee ylös valtatie
raitille, vierille tuoksuvain laihoihin.
Päivä on hiljainen, hellettä henkii maa,
tuudi ei tulessa kypsyvä tähkä.
Torkkuen koivujen ritvat riippuu
naavettuneen pajan harjan päällä,
siinnokkaan sini-taivaan alla,
ah, iki-hurmaavan taivaan holvin,
hattaran harsolla verhoumattoman
heinäkuun taivaan.

1901.

OIKAISUJA:

- Siv. 8, viimeinen säe: Morrcalen lue: Morrealen.
„ 45, 4:s säe ylh.: pyhimäksellään lue: pyhimyksellään.
„ 47, 6:s „ „ jo silmät nähdä elon värikkyyttä, lue:
jo silmät nähdä, elon värikkyyttä.
„ 53, 8:s säe alh.: kuutamo hankea lue: kuutamo-hankea.
„ 62, 13:s säe ylh.: haaveihin lue: haavehin.
-

Hinta 1: 50.